

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 4 września 2017r. skierowanym przeciwko Towarzystwu (...) spółce akcyjnej w W. powódka (...) spółka akcyjna w Ł. wniosła o zasądzenie od pozwanej kwoty 200 100zł. z ustawowymi odsetkami od dnia wytoczenia powództwa tytułem częściowego odszkodowania za szkodę wyrządzoną przywłaszczeniem przedmiotu leasingu. Zgłoszone roszczenie pełnomocnik powódki wywiódł z faktu zawarcia pomiędzy stronami umowy, na mocy której pozwana ubezpieczyła mienie oddane osobie trzeciej do używania na podstawie zawartej z nią umowy leasingu, która to umowa – z uwagi na zaprzestanie wnoszenia przez korzystającego opłat leasingowych – podlegała następnie rozwiązaniu. Uzasadniając dochodzone roszczenie pełnomocnik powódki wskazał nadto, iż ubezpieczonego u pozwanej przedmiotu leasingu nie udało się ostatecznie odzyskać, co uzasadnia domaganie się naprawienia szkody przez pozwaną w oparciu o postanowienia zawartej z nią umowy (pozew k. 3 – 10).

W odpowiedzi na pozew z dnia 6 października 2017r. pełnomocnik pozwanej przyznał fakt obowiązywania pomiędzy stronami umowy ubezpieczenia oddanego w leasing mienia powódki, wskazał jednak jednocześnie, iż ochroną ubezpieczeniową objęto jedynie przypadek przywłaszczenia takiego mienia, co jednak w ocenie pozwanej nie miało miejsca w niniejszej sprawie, a to dlatego, iż korzystający nie włączył rzeczy do swojego majątku, lecz jedynie wynajął ją dalej, następnie zaś nie był w stanie jej odzyskać (odpowiedź na pozew k. 96 – 99).

Sąd ustalił, co następuje:

Pomiędzy stronami począwszy od dnia 30 lipca 2001r. obowiązuje umowa generalna ubezpieczenia mienia w leasingu zmieniona aneksem nr (...) z dnia 1 października 2010r. Na mocy par. 6 ust. 3 pkt 1 powyższego aneksu do zakresu ubezpieczenia włączono ryzyko przywłaszczenia przez korzystającego pod warunkiem skierowania doń wezwania do zwrotu rzeczy, podjęcia działań koniecznych do jej odzyskania jak również zawiadomienia organów ścigania o podejrzeniu popełnienia przestępstwa (aneks k. 51). Na użytek powyższego ubezpieczenia w par. 2 pkt 36 przywłaszczenie zdefiniowane zostało jako rozporządzenie rzeczą ruchomą tak jak właściciel, bez prawnego tytułu do takich działań (aneks k. 47).

W dniu 29 stycznia 2013r. powódka zawarła z A. K. na czas do dnia 15 stycznia 2018r. umowę leasingu, na mocy której A. K. jako korzystający zobowiązał się między innymi do uiszczania czynszów leasingowych w zamian za możliwość korzystanie z urządzenia w postaci kruszarki szczękowej T. X. 400 o wartości 738 000zł. brutto. Zgodnie z par. 5 ust. 1 pkt 2 częścią powyższej umowy był załącznik do niej noszący nazwę ogólnych warunków umowy leasingu leasing operacyjny, w par. 3 ust. 3 których korzystający zobowiązał się do przechowywania przedmiotu leasingu w miejscu oznaczonym w protokole odbioru jako miejsce używania, zmiana zaś tego miejsca wymagała zgody powódki wyrażonej na piśmie. Jednocześnie w par. 4 ust. 4 ogólnych warunków umowy leasingu leasing operacyjny ustanowiono zakaz przekazywania przez korzystającego przedmiotu leasingu do używania osobom trzecim jak również zakaz ustanawiania na nim jakichkolwiek praw. Przedmiot leasingu wydany został korzystającemu w dniu 28 stycznia 2013r. (zawiadomienie k. 22, zgłoszenie szkody k. 26, umowa leasingu k. 78, ogólne warunki umowy leasingu leasing operacyjny k. 80 – odwrót, specyfikacja przedmiotu sprzedaży k. 89, umowa sprzedaży k. 87, faktura VAT k. 90).

Pismem z dnia 1 kwietnia 2014r. powódka rozwiązała umowę leasingu bez wypowiedzenia z uwagi na zaległości korzystającego we wnoszeniu opłat leasingowych (oświadczenie k. 38, zeznania świadka P. L. k. 131).

W dniu 24 września 2014r. działająca jako pełnomocnik powódki agencja detektywistyczna skierowała zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa przywłaszczenia mienia powódki w uzasadnieniu którego wskazała, iż wedle uzyskanych od korzystającego informacji przedmiot leasingu znaleźć miał się na Ukrainie. Wbrew składanym początkowo zapewnieniom korzystającego, przedmiot leasingu we wskazanym przez niego terminie nie powrócił z Ukrainy jak również nie zwrócono jego wartości w pieniądzu, sam korzystający zaś zaczął unikać jakiegokolwiek kontaktu zarówno z powódką jak i jej pełnomocnikiem (zawiadomienie k. 22 – 23, raport końcowy z podjętych działań windykacyjnych

k. 39 – 41, informacja dodatkowa k. 42 – 43). Wywiezienie maszyny na Ukrainę nastąpiło bez wymaganej zgody pozwanej, korzystający bowiem nie ubiegał się o uzyskanie takiej zgody (zeznania świadków K. P. k. 155, M. L. k. 131).

W dniu 12 maja 2016r. pozwanej zgłoszono szkodę spowodowaną przywłaszczeniem ubezpieczonego przez nią mienia w postaci kruszarki szczękowej o wartości 600 000zł. (zgłoszenie szkody k. 25 – 26)

Pismem z dnia 5 sierpnia 2016r. pozwana powiadomiła powódkę o odmowie wypłaty odszkodowania. W uzasadnieniu swojego stanowiska pozwana podniosła, iż w jej ocenie nie nastąpiło przywłaszczenie oddanej do korzystania rzeczy, a to z tego względu, iż korzystającemu nie sposób przypisać woli pokrzywdzenia powódki. O braku takiej woli zdaniem pozwanej świadczyć miał fakt, iż korzystający nie czynił starań w celu ukrycia rzeczy, jak również, że nie neguje on istnienia pomiędzy nim a powódką stosunku zobowiązaniowego, co więcej korzystający miał nawet podejmować działania zmierzające do odzyskania przedmiotu leasingu (decyzja k. 20 – 21).

Sąd zważył, co następuje:

Odmawiając zaspokojenia roszczenia powódki pozwana jako okoliczność zwalniająca ją od odpowiedzialności powołała fakt, iż zachowanie się korzystającego względem przekazanego mu przedmiotu leasingu nie nosi znamion przestępstwa przywłaszczenia, o jakim mowa w przepisie art. 284 par. 2 kk., na poparcie zaś rzeczony tezy przywołała poglądy wyrażane zarówno w orzecznictwie jak i literaturze prawniczej. Nie negując słuszności powyższych poglądów w odniesieniu do przestępstwa określonego w art. 284 par. 2 kk. uznać należało je za pozbawione znaczenia w niniejszej sprawie, a to z tego względu, iż przyjęte przez pozwaną założenie korelacji pomiędzy postanowieniami umowy generalnej ubezpieczenia mienia w leasingu a powołanym w odpowiedzi na pozew przepisem art. 284 par. 2 kk. jako nieznajdujące oparcia w treści wiążącej strony umowy uznać należało za całkowicie dowolne. Do wniosku powyższego skłania nie tylko brak jakiegokolwiek zapisu w zredagowanej przez pozwaną umowie generalnej ubezpieczenia mienia w leasingu odwołującego się do regulacji zawartej w kk., ale także fakt, iż w umowie tej pozwana na użytek stosowania i wykładni jej postanowień w par. 2 pkt 36 zdefiniowała przywłaszczenie jako rozporządzenie rzeczą ruchomą tak jak właściciel, bez prawnego tytułu do takich działań. W tym też zakresie podzielić należało prezentowane w uzasadnieniu żądania pozwu stanowisko strony powodowej. Stanowisku powyższemu odmówić należało natomiast słuszności w odniesieniu do pozostałej jego części. Zdaniem sądu zawarta w par. 2 pkt 36 umowy definicja przywłaszczenia jako rozporządzenia rzeczą jak właściciel nawiązuje do przepisu art. 144 kc., który to przepis określił prawo własności poprzez nazwanie trzech zasadniczych uprawnień, które przysługują właścicielowi w odniesieniu do rzeczy. Właściciel ma uprawnienie do korzystania z rzeczy (ius utendi), uprawnienie do pobierania z niej pożytków i innych dochodów (ius fruendi) oraz uprawnienie do rozporządzania rzeczą (ius disponendi). Co się tyczy przewidzianego w powołanym wyżej przepisie atrybutu rozporządzenia rzeczą, to w literaturze prawniczej powszechnie przyjmuje się, iż uprawnienie to oznacza możliwość dokonywania w odniesieniu do rzeczy czynności prawnych o charakterze rozporządzającym, tj. takich, które polegają na przeniesieniu prawa własności rzeczy na inny podmiot, obciążeniu własności rzeczy lub zniesieniu prawa własności (zob. S. Sołtysiński, Czynności rozporządzające, s. 301 i n.). W niektórych przypadkach rozporządzanie rzeczą następuje również wskutek dokonania czynności faktycznych odnoszących się do rzeczy, w szczególności takich, których rezultatem jest zniesienie prawa własności. Jak zatem wynika z powyższego właściciel może rozporządzić rzeczą poprzez wyzbycie się przysługującego mu prawa własności bądź też poprzez **obciążenie tego prawa. W tym drugim znaczeniu rozporządzenie może zatem polegać na ustanowieniu użytkowania wieczystego albo też na ustanowieniu ograniczonych praw rzeczowych.** Jak zatem wynika z powyższego, nie stanowi obciążenia prawa własności dokonanie czynności prawnej zobowiązującej, na podstawie której określony podmiot niebędący właścicielem rzeczy uzyskuje uprawnienie do jej używania (np. zawarcie umowy najmu) lub używania i pobierania pożytków (np. zawarcie umowy dzierżawy). Czynności takie nie powinny być uznawane za rozporządzenia rzeczą (zob. Radwański, Panowicz-Lipska, Zobowiązania, 2015, s. 97). Właściciel zatem, który zawiera umowę obligacyjną dotyczącą używania lub używania i pobierania pożytków z rzeczy, realizuje tym samym swoje uprawnienie do korzystania z rzeczy, nie zaś do rozporządzenia nią (zob. W. Szydło, w: Gniewek, Machnikowski, Komentarz KC, 2014, s. 306). Powyższe rozróżnienie opiera się na tym, iż rozporządzenie oznacza **zbycie** (w drodze czynności prawnej inter vivos i mortis causa, w tym porzucenie rzeczy ruchomej) oraz **obciążenie** rzeczy poprzez ustanowienie ograniczonego prawa rzeczowego (obciążenie w sensie ścisłym; zob. np.

J. Ignatowicz, w: Resich, Komentarz, 1972, t. I, art. 140, s. 366; E. Gniewek, Kodeks, 2001, art. 140, s. 57–58, Nb 2–3, 5; tenże, w: System PrPryw, t. 3, 2013, s. 387 i n., Nb 121 i n.; M. Orlicki, w: Gutowski, Komentarz, t. I, art. 140, s. 770, Nb 18–20). W przeciwieństwie zaś do wskazanych wyżej form rozporządzenia rzeczą zawarcie **umowy obligacyjnej** skutkującej oddaniem rzeczy do używania osobie trzeciej nie stanowi ekskluzywnego uprawnienia właściciela. Wynajmującym może wszak być nawet osoba nie mająca żadnego uprawnienia względem rzeczy. Trudno zatem mówić w takim przypadku o realizacji uprawnienia do rozporządzenia rzeczą (por. trafnie E. Gniewek, Kodeks, 2001, art. 140, s. 58, Nb 6; tenże, System PrPryw, t. 3, 2013, s. 391–392, Nb 133–134; M. Orlicki, w: Gutowski, Komentarz, t. I, art. 140, s. 770, Nb 19).

Omawiane powyżej rozróżnienie pomiędzy rozporządzeniem rzeczą a korzystaniem z niej ma w niniejszej sprawie fundamentalne znaczenie, a to z tego względu, iż strona powodowa nie tylko nie udowodniła, aby w niniejszej sprawie miało miejsce rozporządzenie rzeczy w znaczeniu, jakie powszechnie nadawane jest temu terminowi na gruncie art. 140 kc., ale również nie wskazywała żadnych okoliczności mogących świadczyć o dokonaniu przez korzystającego w odniesieniu do przedmiotu leasingu jakiegokolwiek innej czynności prawnej aniżeli jej wynajęcie, która to czynność traktowana jest jako przynależąca do kategorii korzystania z rzeczy. W tym też zakresie powódka nie negowała twierdzeń pozwanej o tym, iż sporna rzecz stała się przedmiotem zawartej przez korzystającego umowy najmu, które to twierdzenie pozostają w zgodzie z ustaleniami poczynionymi zarówno przez samą powódkę jak i działające na jej zlecenie podmioty zewnętrzne, a także z ustaleniami poczynionymi w toku prowadzonego postępowania karnego w oparciu o przeprowadzone w tymże postępowaniu dowody w postaci między innymi zeznań przesłuchanego w sprawie w charakterze świadka korzystającego oraz przedłożonej przez niego umowy najmu (umowa k. 133 – 136 akt 5 Ds. 145/15, protokół przesłuchania świadka A. K. k. 119 – 120 akt 5 Ds. 145/15). Zdaniem sądu takie rozumienie zapisów umowy ma swoje uzasadnienie w fakcie, iż jedynie rozporządzenie prawem własności w warunkach określonych przepisem art. 169 kc., prowadzące zatem do utraty tytułu własności przez powódkę i uzyskania jej przez podmiot trzeci, zmaterializowałoby po jej stronie szkodę polegającą na definitywnej utracie roszczenia windykacyjnego względem każdego aktualnego posiadacza kruszarki i taka też dopiero sytuacja skutkować miała powstaniem odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanego ubezpieczyciela.

Nawet zrównując w oparciu o art. 474 kc. działania najemcy przedmiotu leasingu z działaniami samego korzystającego i obciążyć tym samym zarówno jego jak i pozwanego w niniejszej sprawie ubezpieczyciela odpowiedzialnością za przywłaszczenie rzeczy, to w dalszym ciągu aktualne pozostaje stwierdzenie, iż ani w niniejszym postępowaniu ani też we wcześniej prowadzonym postępowaniu karnym nie ujawniły się żadne okoliczności mogące świadczyć o rozporządzeniu rzeczą przez ten z kolei podmiot. Z poczynionych w sprawie ustaleń wynika jedynie, iż najemca maszyny uiszczał czynsz najmu przez okres kilkunastu miesięcy, co z grubsza pokrywa się z okresem czasu, na przestrzeni którego raty leasingowe wносił korzystający, następnie zaś z chwilą wystąpienia gwałtownych zmian politycznych na Ukrainie czynsz przestał być płacony. Potwierdza to tezę pozwanej, iż zawarty przez korzystającego najem służył sfinansowaniu leasingu (zeznania przesłuchanego w charakterze świadka A. K. k. 119 – 120 akt 5 Ds. 145/15). Z faktu z kolei, iż przedmiot leasingu nie znajduje się obecnie w miejscu, do którego został w wykonaniu umowy najmu dostarczony, nie sposób wywieść w sposób jednoznaczny, aby leasingowana kruszarka miała stać się przedmiotem czynności rozporządzającej, dokonanej przez najemcę tego przedmiotu, która równoznaczna byłaby z jej przywłaszczeniem przez osobę, za którą korzystający ponosi odpowiedzialność. Z uwagi na powyższe, wobec niewykazania, aby rozporządzenie takie miało mieć miejsce, żądaniu pozwu nie sposób było udzielić ochrony.

Rozstrzygnięcie o należnych pozwanej kosztach postępowania w postaci wynagrodzenia pełnomocnika ustalonego na podstawie par. 2 pkt 7 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych zapadło zgodnie z wyrażoną przepisem art. 98 par. 1 kpc. zasadą odpowiedzialności za wynik postępowania.

Z/ odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi powódki.